

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓๐/๒๕๖๗

วันที่ ๑๔ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { ศาลอาญา

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕
วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒
วรรคหนึ่ง กรณีบริษัท ไฮเพาเวอร์ เอ็นเนอจี จำกัด หรือชื่อเดิม บริษัท ไฮมีเดีย เทคโนโลยี จำกัด
เป็นโจทก์ฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัด เทพมงคลสุขโขทัย ๒๕๓๑ ที่ ๑ นางพรนิพา เดชภีรัตน์มงคล ที่ ๒
บริษัท แมททริก จำกัด (มหาชน) ที่ ๓ นางสาวสุทธิดา ลีสวัสดิ์ตระกูล ที่ ๔ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
(มหาชน) ที่ ๕ นายมงคล เดชภีรัตน์มงคล ที่ ๖ นายโกมล วงศ์พรเพ็ญภาพ ที่ ๗ เป็นจำเลยต่อผู้ร้อง
ในคดีหมายเลขดำที่ อ ๓๑๗๗/๒๕๖๔ ว่า เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐ โจทก์ตกลงทำสัญญากิจการ
ร่วมค้ากับจำเลยที่ ๑ ซึ่งใช้ชื่อว่า “กิจการร่วมค้าเทพมงคลสุขโขทัย - ไฮมีเดีย” มีผู้มีอำนาจลงนามพร้อม
ประทับตราสำคัญของกิจการร่วมค้า ๓ คน ประกอบด้วยจำเลยที่ ๖ นางสาวอิสรา สุไสรวิธานนท์ และ
นายสุทธิพงษ์ วชิรพงศ์ เพื่อรับจ้างเหมาก่อสร้างอาคาร USO Net พร้อมเฟอร์นิเจอร์ และให้มีสัญญา
โทรศัพท์และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชายขอบ (Zone C+) โดยกิจการร่วมค้าดังกล่าว
ได้รับคัดเลือกให้ทำสัญญาจ้างกับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เพื่อให้บริการสำนักงานคณะกรรมการ

กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ มีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมค้าโดยเพิ่มจำเลยที่ ๓ เป็นคู่สัญญาฝ่ายที่ ๓ และให้ถือเอาบันทึกข้อตกลงร่วมค้าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ฉบับลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐ ต่อมาระหว่างต้นปี ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ร่วมกันปลอมสัญญาขายตัวลดเงิน จำนวน ๑๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ฉบับลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ และจำนวน ๓๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ฉบับลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ในนามกิจการร่วมค้าเทพมงคลสุโขทัย - โฮมี้เดีย เพื่อขอสินเชื่อจากจำเลยที่ ๕ โดยมีจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ ที่ ๖ และที่ ๗ เป็นผู้ค้ำประกันตามสัญญาขายตัวลดเงินทั้งสองฉบับ การกระทำของจำเลยทั้งเจ็ดเป็นความผิดฐานร่วมกันปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๑ มาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๘ จำเลยทั้งเจ็ดให้การปฏิเสธ ระหว่างพิจารณาคดีของผู้ร้อง โจทก์ยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๗ ได้แย้งว่า เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ผู้ร้องนัดสืบพยานโจทก์แล้วมีคำสั่งว่า “ ... ไม่มีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยว่าตราประทับกิจการร่วมค้าเทพมงคลสุโขทัย - โฮมี้เดีย เป็นตราประทับปลอมหรือไม่ จำเลยที่ ๕ ซึ่งส่งสำเนาเอกสารที่โจทก์หมายเรียกเพื่อตรวจพิสูจน์ตราประทับสำคัญของกิจการร่วมค้าดังกล่าว จึงไม่จำเป็นต้องส่งต้นฉบับตามที่โจทก์ขอให้ศาลมีหมายเรียกดังกล่าว ให้ยกคำร้องของโจทก์ในส่วนนี้ ...” โจทก์เห็นว่า พยานหลักฐานดังกล่าวเป็นพยานสำคัญในคดีที่จำเป็นต่อการพิสูจน์ข้ออ้างข้อเถียงตามคำฟ้องของโจทก์ แต่ผู้ร้องมีคำสั่งตัดพยานหลักฐานโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ซึ่งบัญญัติว่า “วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้” เป็นการเปิดช่องให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาใช้ดุลพินิจปรับใช้บทบัญญัติในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้อย่างกว้างขวาง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจศาลตัดพยานหลักฐานดังเช่นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จึงบัญญัติมาตรา ๑๕ ขึ้นเพื่อให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาอนุโลมใช้บทบัญญัติในเรื่องการตัดพยานหลักฐานของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้ ภายใต้แนวความคิดที่ว่ากระบวนการพิจารณาคดีอาญาและคดีแพ่งเป็นระบบกล่าวหาเช่นเดียวกัน ทั้งที่การแสวงหาและพิสูจน์ความผิดแตกต่างกัน บทบัญญัติมาตรา ๑๕ จึงเป็นการหลักการการพิสูจน์ความผิดและการแสวงหาพยานหลักฐานทั้งหมดให้เป็นหน้าที่ของโจทก์ ทำให้โจทก์ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่ต้องมีสิทธิได้รับความเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐไม่ได้รับความคุ้มครอง

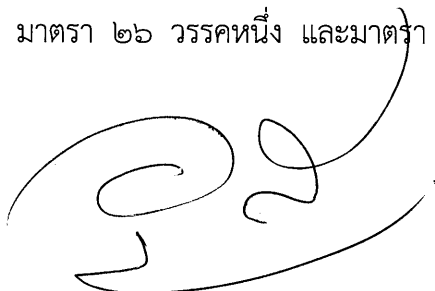
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคท้าย หลักนิติรัฐเป็นหลักพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีความมุ่งหมายในการจำกัดอำนาจรัฐให้อยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญและหลักกฎหมายทั่วไป รัฐต้องเคารพสิทธิของปัจเจกบุคคล มีความเป็นธรรมโดยรักษาคุณภาพของทั้งปัจเจกบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม การดำเนินคดีอาญาต้องคำนึงถึงหลักนิติรัฐที่ต้องกระทำโดยเปิดเผย มุ่งเน้นการแสวงหาความจริงเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ การที่ผู้ร้องอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติในเชิงอนุโลมให้ใช้กฎหมายหลายฉบับ ก่อให้เกิดความสับสนและไม่แน่นอนว่าศาลจะหยิบยกบทบัญญัติใดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาอนุโลมใช้ ไม่สอดคล้องกับหลักการลงโทษทางกฎหมายอาญาที่ต้องมีความชัดเจนแน่นอนทั้งในส่วนการกระทำความผิดและขั้นตอนวิธีการเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นการบัญญัติกฎหมายกำหนดสิทธิและหน้าที่ของคู่ความในคดีอาญาให้ได้รับการพิจารณาอย่างคู่ความในคดีแพ่ง ทั้งที่สิทธิในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเป็นการต่อสู้นบนพื้นฐานของเอกชนที่เท่าเทียมกันซึ่งแตกต่างจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาที่มีรัฐเป็นหลัก จึงเป็นการปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้เหมือนกัน ขัดต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์ที่จะไม่บัญญัติกฎหมายที่ซ้ำซ้อนกันในการตรากฎหมายทั่วไป ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้บัญญัติหลักเกณฑ์ทั่วไปไว้โดยละเอียดแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ จึงบัญญัติให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับวิธีพิจารณาในคดีอาญาเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและต้องมีใช้บทบัญญัติสำหรับคดีแพ่งโดยเฉพาะ การตรากฎหมายในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นวิธีการตรากฎหมายรูปแบบหนึ่งและมีกฎหมายวิธีพิจารณาความหลายฉบับที่มีบทบัญญัติในลักษณะทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กระบวนพิจารณาในศาลให้เป็นไปตามข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริต

และประพจน์มิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพจน์มิชอบให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อบังคับดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้” พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อบังคับดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้” และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ ที่บัญญัติว่า “กระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามมาตรา ๖ ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม” แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ จะให้ผู้บังคับใช้กฎหมายใช้ดุลพินิจในการตีความได้ แต่ไม่อาจใช้ดุลพินิจตีความหรือบังคับใช้กฎหมายอย่างกว้างขวางตามอำเภอใจจนถึงขนาดที่จะไปกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้บังคับใช้กฎหมายต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนเป็นสำคัญ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ บัญญัติให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง ในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา กฎหมายห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานใดเว้นแต่พยานหลักฐานนั้นเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในคดีจะต้องนำสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานก็ตาม หากเป็นพยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวข้อง หรือนอกประเด็นแห่งคดี แม้คู่ความจะนำสืบกล่าวอ้างพยานหลักฐานนั้นต่อศาล ศาลย่อมมีอำนาจที่จะไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นได้ และหากคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นว่า การใช้ดุลพินิจของศาลในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายอันอาจทำให้พยานหลักฐานสำคัญมิได้ถูกนำมาพิจารณาคดี คู่ความฝ่ายนั้น

สามารถอุทธรณ์คำสั่งได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๖ อีกทั้งคดีอาญาศาลต้องรับฟังพยานหลักฐานของโจทก์โดยปราศจากความสงสัยตามสมควรว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น หากพยานหลักฐานของโจทก์ไม่อาจรับฟังได้ ศาลก็จะยกฟ้องโจทก์โดยไม่ต้องคำนึงถึงพยานหลักฐานของจำเลยแต่อย่างใด การนำหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับกระบวนการสืบพยานบางประการในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในคดีอาญาไม่ได้มีผลกระทบโดยตรงต่อการวินิจฉัยตัดสินคดีแต่อย่างใด เนื่องจากศาลยังคงมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความจริงและสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมในคดีอาญาได้อย่างกว้างขวางและสามารถใช้อำนาจดังกล่าวตามที่เห็นสมควรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๘ และมาตรา ๒๒๙ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ จึงมิใช่บทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายว่ากรณีใดศาลจะใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาคู่ความมีสิทธิโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานสนับสนุนคำคู่ความของตนได้อย่างเต็มที่ตามหลักสิทธิป้องกันตนเองหรือหลักการฟังความสองฝ่ายอันเป็นการประกันความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาคดี ไม่เป็นการจำกัดสิทธิในการได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ และมิได้เป็นการกำหนดให้สิทธิหน้าที่ของประชาชนที่สมควรได้รับการพิจารณาคดีอาญามีสิทธิเทียบเท่ากับคดีแพ่งอันจะขัดต่อหลักความเสมอภาคในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล เป็นไปตามหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล เป็นไปตามหลักบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

จึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ